

Societat | Aina Font Torra | Actualitzat el 21/07/2022 a les 20:00

«Volem deixar d'alimentar aquest paternalisme blanc que impregna la societat d'Occident»

La surienca Mariona Gras i la vilassarenca Àstrid Mondéjar són les fundadores de Rizooma, una empresa social l'objectiu de la qual és "despertar consciències" a través d'experiències "transformadores" vinculades al voluntariat

Àstrid Mondéjar i Mariona Gras, fundadores de Rizooma | Arxiu particular

Hi ha qui diu que el que uneix la universitat no ho separa ningú. Sigui o no veritat, el que és indiscutible és que a la **Mariona Gras (Súria, 1996)** i a l'**Àstrid Mondéjar (Vilassar de Mar, 1996)**, aquesta màxima els va com anell al dit. Es van conèixer l'any 2014 fent la carrera de **Negocis i Màrqueting** a l'Escola Superior de Comerç Internacional de la Universitat Pompeu Fabra (**ESCI-UPF**), i van travar una **gran amistat** que com més temps passava, més s'alimentava: "ens vam adonar que teníem moltíssimes **inquietuds** comunes i una manera molt semblant de veure el món i d'enfocar el futur", expliquen. Fins i tot era compartida la motivació que les havia portat a estudiar el que van estudiar: "entendre com funciona el **món empresarial** des de dins per, després, crear un projecte alineat amb els nostres **valors**". El que potser no s'esperaven era que aquest hipotètic projecte el tirarien endavant **plegades** en forma d'**empresa social**; que naixeria arran d'una mala experiència fent un **voluntariat**, i que veuria la llum després d'una **pandèmia** d'abast mundial.

Sota el nom de **Rizooma**, el projecte de Gras i Mondéjar pretén ser un "**moviment integral**" que resignifiqui el concepte de *voluntari*, tot portant-lo més enllà: "volem **despertar consciències**

-emocional, social i ambiental- a través d'**experiències que transformin** per, així, generar un **impacte positiu** en el món on vivim", exposen. En aquest sentit, l'empresa té tres línies d'actuació: **voluntariat ètic** internacional, cursos per promoure la **reflexió i l'esperit crític** i trobades i activitats dinàmiques per generar **consciència i acció**. Aquest passat dissabte Rizooma es va presentar en societat, en un acte que va tenir lloc al restaurant vegà Alive de Barcelona i en el qual hi van assistir una seixantena de persones.

- Parlen d'una mala experiència fent un voluntariat. Què va passar?

- El desembre del 2019 vam decidir marxar un mes a Uganda per col·laborar en una ONG que gestionava un orfanat d'allà. El que ens vam trobar no era el que esperàvem. Tot plegat era molt caòtic: la canalla estava atesa sense tenir en compte les necessitats de cadascú, als voluntaris se'ns deixava fer el que volíem... No acabàvem d'entendre què hi feiem, allà. La mateixa canalla t'ho deia: "tu també marxaràs com tots els altres i ens deixaràs aquí". Vam experimentar en pròpia pell el significat del concepte *volunturisme*.

- Volunturisme?

- Sí. És una barreja entre voluntariat i turisme que s'ha popularitzat molt a Europa. El volunturisme se centra tant en fer que l'experiència viscuda sigui xula per qui la contracta, que s'oblida de l'impacte negatiu que pot generar al país de destí. En el nostre cas, vam veure que el que estàvem fent a Uganda era contribuir en un negoci que romantitzava la pobresa i els orfanats i que feia bandera del lema "treballem cooperant" quan en realitat la tasca dels voluntaris se centrava en jugar i en fer-se fotos amb els infants.

- Certament, les xarxes socials en van plenes, de fotografies de gent blanca envoltada de nens i nenes africans...

- El més trist és que a aquests nens i nenes se'ls està vulnerant el seu dret d'imatge. Ningú faria això amb infants d'Alemanya, per exemple! I per això des de Rizooma diem que la nostra voluntat és deixar d'alimentar aquest paternalisme blanc que impregna la societat d'Occident. Jo, com a blanc europeu, tinc la solució i vinc a salvar-te sense preguntar-te què et passa o si necessites ser salvat, sense fer-te partícep i protagonista de la teva vida; simplement et victimitzo i et desempodero mentre jo exerceixo el paper d'heroi.

- Com es fa per sortir d'aquest eurocentrisme tan arrelat?

- En el nostre cas, per començar, vam buscar projectes que responguessin a causes socials i/o ambientals i que fossin creats *in situ* i per gent d'allà. ¿Qui millor que algú autòcton per saber què pot funcionar i què no en cada territori? En aquest sentit, durant l'any passat vam estar viatjant per conèixer iniciatives ben diverses a partir de les quals co-crear, juntament amb un equip local, programes en els quals tingués sentit la participació de persones de diferents països i perfils.

Mariona Gras i Àstrid Mondéjar durant la presentació en societat de Rizooma a Barcelona Foto: VídeoFotoJosep

- Què volen dir amb aquest "tingués sentit"?

- Per exemple, ¿oi que seria força incoherent enviar una persona a fer de mestra d'anglès en una escola durant dues setmanes quan no té la formació i quan el centre en qüestió ja disposa d'una professora local que aquelles dues setmanes no podrà treballar?

- Completament.

- Doncs de coses com aquestes, milions. I és pervers, perquè aquí ningú portaria el seu fill o filla en un lloc on canviessin de professorat (no format) cada setmana. Per tant, el que nosaltres hem fet és parlar amb les entitats locals per entendre quines necessitats tenen i, conjuntament, trobar un encaix on la participació de les persones voluntàries contribueixi positivament al projecte i l'enriquiment sigui mutu. A Rizooma no creiem ser millors que ningú, i això és el que ens permet enriquir-nos de la diversitat i crear vincles realment forts i ètics.

- Com és que tots els voluntariats que ofereixen són fora d'Europa?

- Perquè tal com els hem concebut nosaltres, el que busquem és que no només sigui transformador participar del projecte que sigui, sinó que també ho faci l'intercanvi cultural; les tècniques ancestrals i coneixements que s'utilitzen en d'altres països; la formació prèvia que impartim per fomentar mirades crítiques, empàtiques i horitzontals... No obstant, és cert que a Europa també arrosseguem altres problemes derivats del sistema en què vivim, i és per això que organitzarem escapades a nivell nacional perquè els *rizoomers* puguin viure l'experiència i els beneficis del voluntariat a prop de casa i es puguin vincular amb causes socials i ambientals que tenim aquí.

- Han dit *rizoomers*?

- Sí! És com anomenem la gent que forma part de la nostra comunitat. De fet, el tret més diferencial que pensem que té Rizooma respecte d'altres empreses socials d'aquest àmbit, és la seva comunitat. De persones i projectes que volen millorar el planeta on vivim n'hi ha milions; el que falta és connectar-nos, és unir-nos i tenir les eines per facilitar una trobada on es posin en comú els reptes actuals i es dinamitzi la consciència, les habilitats, les experiències i el coneixement col·lectiu per poder generar un canvi substancial. Davant d'això, nosaltres treballem per tenir independència econòmica i poder seguir dirigint el projecte amb els valors que ens mouen, sense cap interès polític o empresarial al darrere.

- Parla d'interès empresarial però Rizooma no deixa de ser una empresa, no?

- Sí, però és social. Això vol dir que, tot i que hem de ser rentables, el nostre objectiu central no és el lucre econòmic, sinó el social i ambiental.

- Però la gent paga per fer els voluntariats. A què es destinen aquests diners?

- La persona voluntària paga perquè s'assegura que el lloc on va ha estat revisat; que compleix unes condicions ètiques i que l'impacte del seu pas per allà serà positiu. A banda, hi ha molta gent a qui li agradaria, durant el seu període de vacances, conèixer altres realitats per generar consciència, però no té temps de buscar, de manera independent, una entitat o una ONG local. En aquest sentit, nosaltres li oferim opcions que s'adapten al temps que té. Per tant, diríem que paga per agrair aquest servei. A banda, una part dels diners se'n van a l'entitat local perquè pugui seguir desenvolupant la seva tasca.

- Tothom pot ser voluntari?

- Sí, sempre i quan es tingui ganes d'aprendre i una voluntat de contribuir. Les tasques que es desenvolupen necessiten més d'actitud que d'aptitud, així que tothom qui tingui empatia, respecte i ganes de passar-ho bé, hi és benvinguda.